

Till Kommunfullmäktige i
Örebro kommun
org.nr 212000-1967

Revisionsberättelse för år 2014

Stadsrevisionen har under år 2014 granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen och nämnderna. Verksamheten i de kommunala bolagen samt stiftelsen har granskats av lekmannarevisorer och revisor. Granskningsrapporter och revisionsberättelser för de olika bolagen har bilagts denna revisionsberättelse.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och för återredovisningen till fullmäktige av hur de olika uppdragen fullgjorts.

Stadsrevisionens ansvar är att granska verksamhet, redovisning, intern kontroll och att pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har såvitt avser nämndernas verksamhet utförts enligt kommunallag, enligt av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som krävs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Granskningsinsatserna har prioriterats utifrån en riskbedömning.

Utifrån genomförda granskningsinsatser bedömer vi sammantaget att kommunstyrelsen och nämnderna har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi har dock noterat att Kommunstyrelsen uppvisar ett underskott om - 28,0 Mkr. I Kommunstyrelsens underskott ingår Lokalförsörjningsenhetens underskott om -33, 8 Mkr som bland annat utgörs av lägre intäkter i form av internhyror. Då det är en intern hantering av kostnader och intäkter innebär det att underskottet inte påverkar kommunens totala resultat.

I kommunens årsredovisning redovisas att kön till boendeplatser ökar kraftigt inom vård och omsorg samtidigt som kommunens kostnader är höga för utskrivningsklara på USÖ. Vi vill understryka att det är en allvarlig situation utifrån ett ekonomiskt såväl som ett kvalitetsmässigt perspektiv.

Vi har under 2014 genomfört ett antal fördjupade granskningar. Vi vill särskilt lyfta fram granskningen avseende biståndshandläggning inom vård och omsorg som bland annat visade brister i den interna kontrollen av biståndshandläggningen och bristande uppföljning av enskilda beslut. Även vår granskning av den interna kontrollen inom gymnasieskolans praktiska utbildningar visade brister. I denna granskning påpekades bland annat behov av att stärka den interna kontrollen avseende inköp och upphandling.

Stadsrevision ÖREBRO

Som en del i vår årliga granskning av all verksamhet och i syfte att granska nämndernas övergripande ansvarsutövande har vi haft sammanträffande med företrädare för samtliga nämnder samt kommunstyrelsen.

Vi bedömer sammantaget att kommunens ekonomiska situation och utveckling är fortsatt god. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

I förvaltningsberättelsen görs utvärderingar av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges mål för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts på kommunövergripande nivå, både finansiellt och verksamhetsmässigt.

Kommunfullmäktiges styrmodell sker utifrån fyra övergripande strategiska områden. Resultaten och utvecklingen av fullmäktiges strategiska områden och per målområde sammanfattas på ett tydligt sätt i förvaltningsberättelsen.

Till varje strategiskt område är kopplat målområden samt indikatorer. För 2014 är det 14 indikatorer som har koppling till god ekonomisk hushållning. Samtliga 14 indikatorer följs upp i årsredovisningen. Av dessa har 7 uppnåtts helt, 3 har helt eller delvis en positiv utveckling i målets riktning och 3 av indikatorerna visar på en negativ eller oförändrad utveckling. Ett av målen har kommunen inte kunnat bedöma indikatorns utveckling för 2014.

Fullmäktige har antagit ett finansiellt mål vilket är att det egna kapitalet ska, efter värdesäkring, vara minst oförändrat under planperioden dvs. år 2013-2016. Med eget kapital avses här värdet exklusive de reserveringar som gjorts enligt tidigare fattade beslut i samband med respektive års bokslut. Årets resultat på 207,4 Mkr ligger klart över budgeterad nivå. Tillsammans med den ekonomiska planens resultatkrav för år 2015 och 2016 gör kommunledningskontoret bedömningen att målet kommer att kunna uppnås. Under 2014 har kommunens resultat ökat det egna kapitalet med 3,6 %.

Vi delar kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen.

Vi har fortsatt att årligen översiktligt granska nämndernas arbete med att åstadkomma en tillräcklig intern kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Den interna kontrollen i styrelsen och nämnderna har förbättrats men det finns fortfarande utvecklingsbehov bland annat avseende hur arbetet sker med riskbedömningar. Ett exempel på förbättring som skett är driftsnämnderna inom programområdet Barn och utbildning där resultatet av tillsynerna nu delats upp på respektive driftsnämnd.

Någon motsvarande uppdelning finns dock inte inom Vård- och omsorgsnämnderna och Socialnämnderna. Det är inte tillfredsställande att det därigenom saknas möjligheter att utkräva ansvar i frågan för enskild nämnd.

Enligt riktlinjerna ska kommunstyrelsen även informera sig om hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala bolagen. Från och med 2014 ställs också krav på att kommunens bolag ska utföra en systematisk intern kontroll. Kommunstyrelsen har genomfört tillsyn av bolagens interna kontroll för 2014.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Örebro kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

 Sida 2 av 4

Stadsrevision ÖREBRO

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll är godtagbar.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige uppställt.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen endast delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Ansvarsfrågan

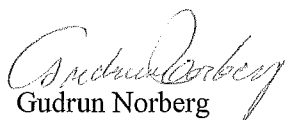
Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2014.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

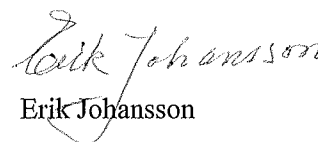
Undantag på grund av valbarhetshinder och jäv

Göran Öhlin är vald med undantag av Socialnämnd öster och har inte deltagit i granskningar som berör nämndens verksamhet.

Örebro 2015-04-14

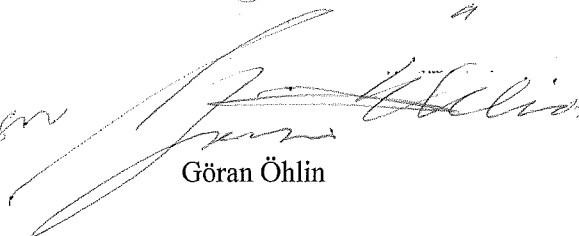

Gudrun Norberg

Ingemar Karlsson

Erik Johansson

Gunvor Lindkvist

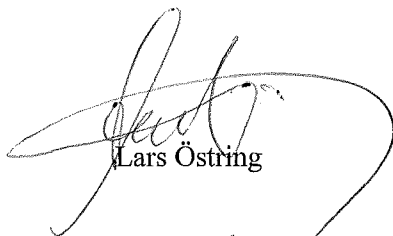

Eva Johansson

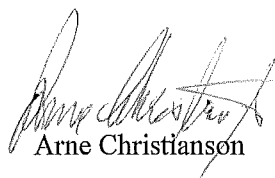

Göran Öhlin

Anders Sandberg

Anna-Bella Eklund

Carin Melin

Lars Östring

Arne Christianson

Jan Rohlén

Mandoh Gaber

Leif Lewin

ÖREBRO

2015-04-14

Revisorernas redogörelse för 2014 års granskningar

Våra granskningsinsatser har prioriterats utifrån en riskbedömning. För vissa revisionsprojekt som genomförts har efter önskemål kontaktrevisorer utsetts. Vi har under revisionsåret 2014 genomfört nedanstående granskningsinsatser.

Revisionsrapporter med sammanfattning finns på kommunens hemsida, www.orebro.se. Stadsrevisionen.

Granskning av kommunens IT-verksamhet

Syfte: att granska styrning och ledning av IT-verksamheten, granska parametrar som ger indikationer på om verksamheten bedrivs effektivt.

Resultat: Granskningen avser kommunens faktiska läge 2014. Under granskningen har vi dock observerat att kommunen befinner sig mitt i en stor förändringsprocess avseende arbetet med IT som stöd för verksamhetsutveckling. Förändringsprocessen eller förväntat resultat av denna kan dock inte bedömas ur revisionell synpunkt i den genomförda granskningen.

Vi kan konstatera att kommunen befinner sig mitt i förändringsprocessen – från teknikstyrd IT till verksamhetsstyrd IT. Många av de dokument, organisation och de arbetssätt som granskats är redan vid granskningstillfället inaktuella då de beskriver ett arbetssätt som kommunen är på väg att gå ifrån. Vi ser risker med att de steg man tagit i förändringsarbetet inte dokumenterats då förändringsarbetet riskerar att bli personberoende och att det uppstår ett vakuum i rutiner och arbetssätt ute i förvaltningarna. Vi ser även risk med att de delar som man har för avsikt att förändra inte är tidsatta.

Vi kan i vår granskning även konstatera att kommunen sedan lång tid haft en bristfällig organisation och styrning av IT-frågorna, vilket gör att IT-frågorna är på en mycket låg nivå. Vi kan dock konstatera att kommunen är medveten om detta varför man satt igång förändringsarbetet. Vår bedömning är att den förändring som nu genomförs är helt nödvändig för att klara de krav som finns på IT som stöd för verksamhetsutveckling.

Förstudie gällande kommunens finansförvaltning

Syfte: att genomföra en förstudie för att få underlag till eventuell fördjupad granskning inom något område.

Resultat: Efter genomförd granskning kan vi konstatera att finansförvaltningen i allt väsentligt sköts på ett ändamålsenligt sätt i kommunen.

I granskningen har vi tittat på placeringsprocessen inkl. likviditetsplanering samt skuldförvaltningen. Vår bedömning är att likviditetsplaneringen är ändamålsenlig.

Säkerheten bedömer vi som god. Ingen kan genomföra en affär enskilt. Det måste alltid ske i förening mellan två personer. Ansvaret är tydligt uppdelat mellan back office och front office.

Vi bedömer att kommunens riktlinjer för placeringar i stort sett är heltäckande. Vi kan konstatera att det saknas riskmål för aktiedelen i tillgångarna. Vi anser dock inte att detta är en allvarlig brist. Vi kan inte finna några avvikelser i den praktiska hanteringen. Vår bedömning blir därför att placeringsprocessen är ändamålsenlig.

Reglerna kring placering av pensionsmedel är lika omfattande som för övriga medel. Vår bedömning är att, förutom att kravet på fossilfria fonder inte uppfylls, att hanteringen av pensionsmedel sker i enlighet med fattade riktlinjer och får därmed bedömas som ändamålsenlig.

Det finns inga risker som överskrider de som är beslutade av kommunfullmäktige och nedtecknade i gällande riktlinjer och policys.

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

Syfte: att bedöma hur ansvariga nämnder som huvudmän för utbildningen, tar det övergripande ansvaret så att arbetet i verksamheten bedrivs enligt gällande lagstiftning för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Resultat: Efter genomförd granskning kan vi konstatera att arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i allt väsentligt sköts på ett ändamålsenligt sätt i kommunen.

Stadsrevisionen uppfattar att det finns förbättringsområden beträffande arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan, men att mycket av den kritik som riktades i PWC:s förstudie i november 2012 har blivit åtgärdat.

Stadsrevisionen noterar särskilt i granskningen att huvudmannen måste tillse att all personal, alltså inte bara lärare, har kännedom om vad som åvilar dem enligt skollag och diskrimineringslag beträffande diskriminering och kränkande behandling.

Granskning delårsrapport 2014

Syfte: att bedöma om kommunens delårsrapport har upprättats i enlighet med kommunallagen, kommunal redovisningslag och god redovisningssed i kommuner och landsting. Resultatet av granskningen utgör underlag för kommunrevisorernas uttalande beträffande delårsrapporten.

Resultat: Vi bedömer att kommunens resultat och ställning per 2014-08-31 i allt väsentligt är rättvisande. Vi rekommenderar dock att kommunen upprättar en sammanställd redovisning även i samband med delårsbokslutet.

Delårsrapportens uppföljning och redogörelse av verksamhetsmålen med koppling till god ekonomisk hushållning ger en överskådlig och samlad bild av kommunens måluppfyllelse. Av uppföljning framgår att åtta av tretton bedömda indikatorer uppnår angivna riktvärden för året. För de mål som inte uppnås visar två av målen på en negativ utveckling i förhållande till riktvärdena.

I den av fullmäktige fastställda budgeten finns ett finansiellt mål, **"Det egna kapitalet ska, efter värdesäkring, vara minst oförändrat under planperioden"**. I budgeten finns dock ej angivet vilken inflationstakt kommunen utgår från vid bedömning av resultatkrav för att nå måluppfyllelse vid planperiodens slut.

Enligt prognosen kommer kommunens resultat 2014 att uppgå till + 95 mnkr vilket ökar det egna kapitalet med 1,7 %. Enligt uppgift vid vår granskning av delårsrapporten har kommunen

 2

vid bedömning av måluppfyllelsen, räknat med en inflation för år 2014 på 0,2 %. Av kommunens budget för planperioden 2014-2016 framgår även att de öronmärkningar som gjordes i bokslutet 2012 skall frånräknas vid beräkning av resultatnivåerna. När detta beaktas prognostiseras att kommunens finansiella mål uppfylls för 2014.

Gransknings gällande trygghetslarm

Syfte: att bedöma om kommunen har säkra system och rutiner för att garantera trygghetslarmens driftsäkerhet, mottagande av larm och hantering i samband med uttryckning.

Resultat: Vår uppfattning är att Vård- och omsorgsnämnd Öster i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig verksamhet avseende trygghetslarm och åtgärdandet av larm, även om granskningen påvisar vissa utvecklingsområden. Det är av stor vikt att verksamheten utarbetar ett systematiskt arbets sätt och aktivt arbetar med att förebygga och motverka risker och brister inom verksamheten. I granskningen framkommer att larmorganisationens kostnader vida överstiger budgeten och att verksamheten enligt prognos går mot ett betydande budgetöverskridande.

Vi rekommenderar kommunen att:

- Arbeta aktivt med att motverka att det uppstår risker och brister i verksamheten.
- Att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser utifrån vårdtagarens perspektiv.
- Aktivt följa kostnadsutvecklingen och vidta erforderliga åtgärder och kontroller för att säkerställa att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt. Detta särskilt mot bakgrund av det stora budgetöverskridandet för 2014.

Granskning av kvalitetssäkring av hem för vård och boende samt familjehem för barn och ungdomar

Syfte: att bedöma om socialnämnderna har ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de institutioner och enskilda hem som används för placeringar av barn och ungdomar.

Resultat: Granskningens övergripande bedömning är att det finns en struktur för arbetet med placering av barn och unga som följer gällande lagar, föreskrifter och riktlinjer. Det finns också rutiner och processer i enlighet med gällande lagstiftning och riktlinjer. Det finns rutiner för att följa upp placerade insatser framför allt på individnivå. Det finns också en god uppföljning av volymer och ekonomi. Däremot ser vi uppföljning av resultat av placeringar på grupp nivå som ett viktigt utvecklingsområde. Resultatredovisning på grupp nivå avseende externa placeringar på HVB-hem och Statliga institutioner finns sedan två år tillbaka. Det är dock en hög bortfallsfrekvens i rapporteringen. Det saknas sammanställningar över resultat på grupp nivå för familjehemsplaceringar

Granskning av rutiner avseende hantering av anläggningsregister för materiella anläggningstillgångar

Syfte: att bedöma om kommunen har ändamålsenliga rutiner för att säkerställa att anläggningsregistret avseende materiella anläggningstillgångar uppdateras på ett korrekt sätt.

Resultat: Kommunen bedöms i allt väsentligt ha dokumenterade och ändamålsenliga rutiner och riktlinjer som säkerställer att anläggningsregistret uppdateras löpande utöver nedan noterat. Vi bedömer att riktlinjerna på det stora hela i allt väsentligt uppfyller Lagen om kommunal redovisning, RKR rekommendation 11.4 samt kommunens investeringsreglemente, men kan behöva kompletteras.

Vi upplever att riktlinjerna och anvisningarna avseende hantering av utrangeringar är otydliga. Det framgår bland annat ej hur utrangeringar löpande under året skall behandlas. Kommunen har ett antal kontroller för att säkerställa korrekt uppdatering av anläggningsregistret. Vi

 3

bedömer att dessa är relevant utformade och implementerade och säkerställer korrekt uppdatering av anläggningsregistret vid inköp/nyanskaffning.

Kontroll för att säkerställa att komplett utrantering sker bedöms ej fungera tillfredställande då det framkommit att de inventeringar av anläggningstillgångar som skall göras varje år ej utförs till fullo. Detta resulterar i en risk för att det finns tillgångar i anläggningsregistret som borde ha utranterats. Enligt vår bedömning finns också risk för att bristande kontroll av utrantering medför att oegentligheter kan döljas genom att inventarier felaktigt registreras som utranterade.

Konsthallen har ett register över all kommunens konst. Rutin för utrantering bedöms inte vara fullt ut implementerad och kan behöva ses över.

Granskning av biståndshandläggning inom äldreomsorgen

Syfte: att bedöma om biståndshandläggningen för äldre genomförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Resultat: Granskning visar att nämnderna inte följer upp enskilda beslut och ej heller har tillräcklig internkontroll av den egna biståndshandläggningen.

Vår granskning av nämndsprotokoll visar på att det under 2013-2014 inte redovisats några beslut eller informationer som rör uppföljning av biståndsbeslut eller genomförandeplaner. Det går ej heller att utläsa ur de officiella nämndsprotokollen att det ställts några frågor eller krav på förvaltningen utifrån bristande uppföljningar.

Riktlinjerna (Tillämpningsregler) behöver revideras och förtydligas då de inom flera områden inte ger tillräcklig vägledning till handläggarna för en gemensam handläggning. Alla nämnder berörs inte av ansvaret för denna fråga men samtliga nämnder påverkas av bristerna.

De intervjuade har i samtliga fall sagt att de klarar av att hålla de lagstadgade utredningstider som finns. Aktgranskningen bekräftar att utredningar görs inom lagstadgad tid.

Många biståndsbeslut är inte aktuella då de ej följts upp i samband med att beslutet gått ut. Detta innebär att det blir stora svårigheter för enhetschefer i verksamheterna att skriva genomförandeplaner vilka skall bygga på ett aktuellt biståndsbeslut.

Uppföljning av biståndshandläggningen är med utgångspunkt från de brister vi uppmärksammat ett utvecklingsområde för nämnderna. Nämnderna har en bristande internkontroll av den egna biståndshandläggningen. Detta innebär att ingen kontinuerlig kontroll finns om huruvida de beslut som fattas är likvärdiga i sin bedömning. Nämnderna bör utveckla det interna arbetet vad gäller att jämföra biståndsbeslut mellan handläggare för att på detta sätt få en tydligare och likvärdig bedömning mellan handläggare. Detta bör också redovisas till nämnderna en gång per år.

Vi anser vidare att de internkontrollplaner som nämnderna har bör kompletteras med områden som internt granskar biståndshandläggning.

Vår granskning visar på att enheten är i behov av revidering av rutiner. Det saknas uppföljningar av biståndsbeslut vilket för nämnderna får till konsekvens att det finns risker för att människor har längre insatser än vad som skulle behövas. För den enskilde innebär detta att det som framgår i SoL 4 kap 1§ 3st "Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv" inte helt kan följas då inte tillräckliga

uppföljningar görs. Vidare innebär det att det finns betydande risker att kostnadsnivån vad gäller insatser blir högre än vad som är nödvändigt.

Sammantaget är vår bedömning att det i dagens myndighetshandtering inom äldreomsorgen finns uppenbara risker för att:

- man bryter mot Socialtjänstlagen i framförallt det som handlar om uppföljning men också den enskildes delaktighet i utformningen av den egna vården.
- besluten inte anpassas till brukares ändrade behov.
- bistånden har skillnader i bedömning mellan olika handläggare speciellt med tanke på att riktlinjerna inte idag enligt vår bedömning är tillfredsställande
- kostnaderna är högre än nödvändigt (bristande uppföljning m.m.)

Vår bedömning är att vård- och omsorgsförvaltningen och nämnderna bör införa tydliga uppföljningsrutiner snarast för att underlätta handläggarnas arbete.

Nämnderna bör vidare på ett tydligt sätt ta ansvar för att likvärdiga förutsättningar finns inom Örebro kommun. Detta bör göras genom årliga dokumenterade stickprovskontroller som redovisas i nämnderna.

Enligt vår bedömning medför den nuvarande nämndsorganisationen risker för en otydlig ansvarsfördelning mellan programnämnd och driftsnämnder vilket kan vara en bidragande orsak till nämndernas bristande styrning och uppföljning av verksamheten.

Granskning av verksamheten för mottagande av ensamkommande barn

Syfte: att bedöma hur kommunstyrelsen och ansvariga nämnder organiserar och fördelar ansvaret med målsättningen att nå ett ändamålsenligt mottagande av de ensamkommande barnen och att man uppfyller de krav som ställs i lagstiftning och överenskommelser.
Resultat: Granskning visar att kommunstyrelsen och ansvariga programnämnder och nämnder i allt väsentligt uppfyller kraven på ett ändamålsenligt mottagande av ensamkommande barn. Det finns dock några områden där förbättringar bör ske.

Vi bedömer att det finns ett behov av kommunövergripande styrdokument med målformuleringar avseende mottagandet av ensamkommande barn och där kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar av såväl styrning som återrapportering.

Vi bedömer vidare att det finns behov av en samordning mellan programområden och förvaltningar avseende mottagandet av ensamkommande barn och integration i stort.

Vi anser att det finns behov av tätare uppföljningar i nämnderna istället för enbart årsvisa verksamhetsuppföljningar. Om det skulle visa sig att något inte fungerar är det lång tid mellan rapporteringstillfällena och det skulle kunna drabba barnens mottagande och integration. Om man misslyckas i detta skede är risken stor för behov av stora insatser i framtiden.

Vi konstaterar att kommunen årligen redovisar överskott avseende intäkter och utgifter för mottagandet av ensamkommande barn. Dessa årliga överskott balanseras vidare till kommande år utan att det finns en tydlig avsiktsförklaring med vad överskottet ska användas till. Summan är i dagsläget ca 31 mkr. Vi efterlyser en planering för hur överskottet kan komma mottagandet av ensamkommande barn till godo.

Avsiktsförklaringen behöver revideras då det har skett flera lagändringar som påverkar området och Örebro läns landsting har slagits samman med Regionförbundet och bildat Region Örebro, men detta är primärt en fråga för Region Örebro att hantera.

Noteras bör vidare att några gode män har relativt sett ett högt antal uppdrag pågående samtidigt. För att inte kvaliteten i uppdraget ska bli lidande bedöms att färre uppdrag per god man är eftersträvansvärt.

Vi rekommenderar att:

- Utforma kommunövergripande styrdokument där kommunstyrelsen har ett samordnat ansvar för styrning och återrapportering
- Samordna arbetet avseende mottagandet av ensamkommande barn och integration mellan programområden och förvaltningar
- Införa tätare uppföljningar i nämnderna istället för enbart årsvisa verksamhetsuppföljningar
- Planera för hur överskottet från mottagandet av ensamkommande barn bäst används
- Påkalla behovet av att uppdatera regionens avsiktsförklaring
- Se över antalet uppdrag som varje god man har och utvärdera rimligheten i antal uppdrag

Intern kontroll vid gymnasieskolans praktiska utbildning

Syfte: att översiktligt bedöma om Gymnasienämnden har ändamålsenliga och tydliga regler och riktlinjer för elevernas praktiska utbildning och hur försäljning sker av de varor och tjänster som eleverna utför vid den yrkestekniska utbildningen.
Resultat: Granskningen har genomförts i tre moment, granskning av rutiner för elevarbetet, analys av kommunens huvudbok och avtal, samt uppföljning av resultatet från dataanalysen.

Vi har noterat att otillåtna direktupphandlingar förekommit under 2013-2014 och det skett inköp vid samtliga av våra granskade skolor.

Det finns ingen strukturerad uppföljning över hur förbrukningsmaterial används eller om det finns svinn kopplat till elevernas utbildning och praktisk träning.

Prissättning av försäljning av elevarbeten diskuteras vid skolorna med så kallade branschråd. Vid Virginska skolan finns fastställda prislister för huvuddelen av de varor och tjänster som säljs. Vid Tullängens byggprogram tecknas avtal och priset fastställs utifrån en bedömning av omfattningen av arbetet, ex vid målning görs en bedömning över hur mycket underarbete som krävs. Kvinnerstaskolan använder sig av offertförfarande vid anläggningsarbete samt marknadspriser vid försäljning av mjölk och kött.

Enligt riktlinjer antagna av gymnasienämnden är det inte tillåtet att hyra eller låna ut fordon till anställda annat än till personal som utbildar elever i körning av ex. tunga fordon. Trots detta har det framkommit att släpkärror lånas av personalen. Det har vidare framkommit att lokaler används privat under tid som undervisning inte bedrivs. Dock finns ingen samlad bild av i vilken omfattning detta sker.

Bedömning och rekommendationer

Vi bedömer att gymnasienämnden behöver säkerställa att intäkter från den försäljning som sker vid skolorna överensstämmer med beslutade priser samt jämföra försäljningen av varor och tjänster mot det material som används för försäljning av elevarbeten.

Vi bedömer att det finns en risk för förtroendeskada när personal vid gymnasieskolorna nyttjar kommunens egendom för privat bruk. Gymnasienämnden måste säkerställa att kommunens egendom används för avsett ändamål. Vid de yrkespraktiska programmen förekommer att fordon, lokaler och andra verktyg lånas och används för privata syften.

Vi bedömer att gymnasienämnden måste säkerställa att inköp sker enligt lagen om offentlig upphandling samt säkerställa rutin för kommunikation mellan enheter/verksamheter och central upphandlingsenhet.

Vi rekommenderar därför att gymnasienämnden

- Följer upp efterlevnaden av riktlinjer för försäljning av elevarbeten.
- Följer upp att intäkterna från produktionen vid Kvinnerstaskolan går tillbaka till elevernas utbildning.
- Överväger att besluta att material som används vid försäljning av elevarbeten i möjligaste mån ska medtagas av kunden. Säkerställer likvärdigheten mot olika kunder genom att följa upp avtal och prissättning.
- Säkerställer att material, fordon, lokaler och övrig egendom som finns vid skolorna endast används i samband med utbildningsverksamheten. Säkerställa att en inventering av material sker och att kontroll görs av att redskap och verktyg förvaras på sin plats när utbildning inte bedrivs.
- Utvecklar rutiner för inköp som att säkerställa att obehöriga inköp inte genomförs. Rutiner bör också tas fram för att säkerställa att inköp som görs enbart är till kommunens verksamhet och inte för privat ändamål.
- Följer upp hur arbetet med inköpssamordningen fortskrider och följer upp om avtalstroheten/ efterlevnaden av upphandlingsregler förbättras i och med detta.
- Inför ett system/rutiner som säkerställer att verksamheterna inte kan genomföra inköp från leverantörer som saknar avtal med kommunen samt säkerställer att tillräcklig kompetens finns inom upphandlings- och inköpsområdet.
- Vi rekommenderar att gymnasienämnden säkerställer att det finns kontaktvägar och rutiner för information om när avtal går ut och när annan leverantör ska väljas. Detta för att säkerställa ramavtalstrohet samt att inköp inte görs utom avtal.

Granskning avseende kommunens förebyggande arbete och åtgärder vid hot och våld.

Syfte: att granska kommunens förebyggande arbete mot hot och våld samt vilka åtgärder som vidtas om hot och våld uppstår mot anställda eller förtroendevalda.
Resultat: I samband med revisorernas träffar med nämndpresidierna har framkommit att det i vissa nämnders verksamheter förekommer hot och våld mot såväl anställda som förtroendevalda. Hot och våld, eller risken för att bli utsatt för hot och våld på arbetsplatsen, kan förekomma inom de flesta branscher eller yrken och är ett allvarligt arbetsmiljöproblem.

Oron för att bli utsatt för hot och våld på arbetet, är en psykisk belastning som också påverkar arbetsmiljön negativt. Detta ska arbetsgivaren också känna till och förebygga så att hot- och våldssituationer inte uppstår.

[Handwritten signatures and initials]

Arbetsplatser ska utformas och utrustas för att förebygga risken för hot och våld så långt det är möjligt. Arbetsmiljöverkets föreskrifter om våld och hot i arbetsmiljön, AFS 1993:02 gäller på alla arbetsplatser.

Vi kan konstatera att det inom kommunen är främst Säkerhetsavdelningen, Personalavdelningen och Kommunikationsavdelningen som på en övergripande nivå finns till stöd för verksamheterna vid såväl det förebyggande arbetet mot hot och våld som när det förekommit en händelse av hot eller våld.

Kommunen har en checklista "Hot och våld, när det händer" som finns på kommunens intranät. I checklistan anges vad ansvarig chef ska göra i händelse av hot och våld, information om ansvar och vad man gör som medarbetare vid hot av olika former. I detta dokument går ej att utläsa vem som ansvarar för dokumentet eller vilken status det har. Dokumentet är ej heller daterat. I övrigt finns ingen samlad dokumentation i form av riktlinjer eller stöd till verksamheterna avseende hot och våld. Vi anser att det bör finnas en gemensam grundläggande struktur avseende det förebyggande arbetet mot hot och våld.

Beredskap finns för hantering när kommunens anställda eller förtroendevalda utsätts för hot och våld genom främst Säkerhetsavdelningen men även Kommunikationsavdelningen. För anställda finns också personalavdelningen. Vid förekomst av hot eller våld finns för de anställda avtal med S:t Lukasstiftelsen och företagshälsovården som t.ex. kan ge samtalsstöd. Inget motsvarande finns för de förtroendevalda.

Ansvar för de förtroendevalda är respektive parti men kommunens Säkerhetsavdelningen finns till stöd för partierna i det förebyggande arbetet mot hot och våld samt vid behov av åtgärder.

I juni 2014 framförde Anders Knape, dåvarande ordförande för Sveriges Kommuner och Landsting, synpunkter på hur hot och våld riktat mot förtroendevalda hanterades. Han uttalade då att "Den utveckling och normförskjutning vi sett under senare år är oacceptabel. En skärpt lagstiftning skulle visa att frågan tas på allvar och bidra till en medvetenhet om de risker som hot och våld mot förtroendevalda utgör och i förlängningen hotar vårt demokratiska samhälle".

Vi menar att hot och våld mot förtroendevalda är mycket allvarligt och att kommunen därför bör arbeta aktivt för att stödja partierna i dessa frågor.

För att stärka arbetet mot hot och våld riktat mot anställda och förtroendevalda anser vi att:

- Riktlinjer bör tas fram med rutiner hur arbetet mot hot och våld ska ske samt krav på dokumentation. I riktlinjerna bör också tydliggöras ansvarsfördelningen för de uppgifter som ligger utanför chefens ansvar t.ex. ansvaret som ligger på Säkerhetsavdelning, Personalavdelning och Kommunikationsavdelning. I dokumentet ska också tydligt anges vem som är ansvarig och vilken status dokumentet har samt datum för antagande.
- Inom ramen för arbetsmiljöansvaret har närmaste chef det direkta ansvaret för medarbetarna. Vi anser dock att i riktlinjerna för arbetet mot hot och våld bör tydliggöras ansvarsfördelningen även för de andra olika aktörerna t.ex. Säkerhetsavdelning, Personalavdelning, Kommunikationsavdelning osv.
- Kommunen bör erbjuda ett aktivt stöd till partierna i arbetet mot hot och våld riktat mot förtroendevalda. Vi menar att arbetsmiljölagen och tillhörande föreskrifter bör kunna

användas som utgångspunkt för att stärka förtroendevaldas arbetsmiljö och säkerhet trots att förtroendevalda inte omfattas av lagen. Vi menar därför att kommunen kan verka för att riskanalyser och handlingsplaner görs för att stärka säkerheten för förtroendevalda. Vi anser också det att bör föras statistik över hot och våld riktat mot förtroendevalda.

- Samtliga förtroendevalda i kommunen ska få utbildning/information om hur de ska agera och vilket stöd de kan förvänta sig i händelse av hot och våld.

Granskning av Intern kontroll i styrelse och nämnder

Syfte: Styrelser och nämnder ansvarar för den interna kontrollen enligt KL 6 kap 7 §. Syftet med granskningen är att om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Resultat: Stadsrevisionen i Örebro kommun har genomfört en granskning avseende kommunens arbete med intern kontroll.

Revisionsfrågan inriktas mot verksamheternas styrbarhet med avseende på om den interna kontrollen är tillräcklig.

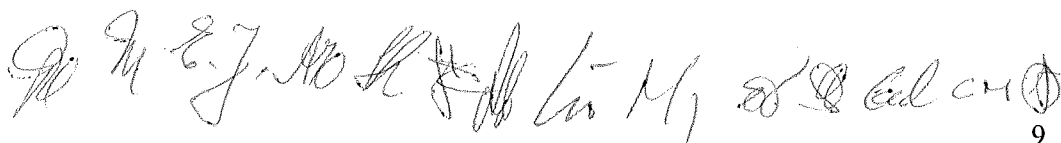
Vid bedömning av om nämndernas internkontrollåtgärder har varit tillräckliga har utgångspunkten varit det av kommunstyrelsen beslutade dokumentet med tillämpningsanvisningar och förtydliganden.

Enligt kommunens "Riktlinjer för intern kontroll" ska nämnderna genomföra en dokumenterad riskbedömning av verksamheten som grund för planering och prioritering av internkontrollens omfattning och inriktning. Varje nämnd ska sända en tillsynsrapport till kommunstyrelsen senast i december under verksamhetsåret tillsammans med protokollsutdrag.

Kommunstyrelsen sammanställer därefter en rapport över samtliga nämnders tillsynsrapporter och gör en samlad utvärdering av systemet för intern kontroll. Kommunstyrelsen ansvarar också för den samlade rapporteringen till stadsrevisionen. Vi har översiktligt granskat även denna rapport och delar kommunstyrelsens sammanfattande slutsatser.

Vi kan konstatera att riskbedömningar, tillsynsplaner och tillsynsrapporter är identiska mellan de olika driftsnämnderna som verkar inom samma verksamhetsområde, t.ex. skolnämnderna. Av skolnämndernas gemensamma tillsynsrapport framgår emellertid resultat uppdelat per driftsnämnd, vilket inte var fallet föregående år. När det gäller vård- och omsorgsnämnderna samt socialnämnderna finns dock ingen redovisning av tillsynsresultat per driftsnämnd. Huruvida någon av dessa driftsnämnder avviker från kommunens samlade resultat kan därför inte utläsas. Vår bedömning är att vissa driftsnämnders funktion därmed satts ur spel inom systemet för kommunens interna kontroll. Vi noterar dock att kommunstyrelsen har givit dessa nämnder i uppdrag att i samband med delårsrapport med prognos 1 rapportera resultatet uppdelat på respektive nämnd. Detta ser vi som en viktig markering från kommunstyrelsens sida.

- Vi noterar att vissa nämnders presidier är delaktiga i nämndens riskbedömning inför valet av tillsynsområden, vilket vi ser positivt på. För de flesta nämnderna gäller dock fortfarande att de förtroendevalda inte är involverade i de riskbedömningar som ligger till grund för valet av tillsynsområden. Vår uppfattning är att de förtroendevalda

i betydligt större utsträckning bör göras delaktiga i såväl riskbedömningar som valet av tillsynsområden.

Årsredovisning 2014

Syfte: att pröva och bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Revisorerna ska också avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Resultat: Stadsrevisionen i Örebro kommun har genomfört en granskning av årsredovisning 2014. Vid granskningen har vi biträttats av KPMG.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Kommunen redovisar ett positivt ekonomiskt resultat på 207,4 Mkr för 2014 vilket är 228,8 Mkr bättre än budget. Budgeterat resultat för 2014 uppgick till -21,4 Mkr vilket motiveras av att kommunen budgeterat för i anspråkstagande av tidigare års sparande genom öronmärkning under eget kapital. Inom finansieringsverksamheten finns ett stort överskott mot budget avseende intäkter i samband med försäljning av exploateringsfastigheter på 60,6 Mkr. Samtidigt är kommunens skatteintäkter och statsbidrag något lägre än budget (-5,2 Mkr). Till överskottet bidrar även jämförelsestörande poster inom finansnettot med 80,7 Mkr, vilket framförallt avser realisationsresultat i samband med omplacering av pensionsmedel vid byte av kapitalförvaltare.

Kommunens samtliga tre programnämnder samt Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden uppvisar överskott mot budget. I likhet med föregående år uppvisar dock lokalförsörjningsavdelningen ett underskott mot budget (-33,8 Mkr).

Även kommande år är kontrollen över kommunens kostnader en förutsättning för att redovisa positiva ekonomiska resultat. Vi ser det därför som angeläget att krav ställs på verksamheterna att hålla sig inom tilldelade budgetramar samt vidta åtgärder så snart det finns risk för budgetöverskridande. I detta sammanhang har kommunstyrelsen ett stort ansvar att inom ramen för sin uppsiktsplikt följa nämndernas arbete och ställa krav på att åtgärder vidtas.

Vi delar kommunledningens uppfattning att balanskravet har uppfyllts för 2014.

Kommunfullmäktige antog 2012 en ny styrmodell. Styrningen sker utifrån 4 övergripande strategiska områden. Resultaten och utvecklingen av fullmäktiges strategiska områden och per målområde sammanfattas i förvaltningsberättelsen.

Till varje område är kopplat målområde samt indikatorer. För 2014 är det 14 indikatorer som har koppling till god ekonomisk hushållning. Samtliga 14 indikatorer följs upp i årsredovisningen. Av dessa har 7 uppnåtts helt, 3 har helt eller delvis en positiv utveckling i målets riktning och 3 av indikatorerna visar på en negativ eller oförändrad utveckling. Ett av målen har kommunen inte kunnat bedöma indikatorns utveckling för 2014.

Fullmäktige har antagit ett finansiellt mål vilket är att det egna kapitalet ska, efter värdesäkring, vara minst oförändrat under planperioden dvs. år 2013-2016. Med eget kapital avses här värdet exklusive de reserveringar som gjorts enligt tidigare fattade beslut i samband med respektive års bokslut. Årets resultat på 207,4 Mkr ligger klart över budgeterad nivå. Tillsammans med den ekonomiska planens resultatkrav för år 2015 och 2016 gör kommunledningskontoret bedömningen att målet kommer att kunna uppnås. Under 2014 har kommunen resultat ökat det egna kapitalet med 3,6 %.

Vi delar kommunstyrelsens bedömning av målluppfyllelsen.

Övrigt revisionsarbete

Vi har under året genomfört en övergripande riskbedömning som underlag för vår prioritering av granskningsinsatserna. Riskbedömningen har samordnats med det uppdrag som lekmannarevisorerna har.

Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet har följts fortlöpande, huvudsakligen genom handlingar och protokoll. Som en del av vårt samordningsansvar för granskningen av de kommunala företagen har vi regelbundet informerats om den verksamhet som bedrivs i företagsform.

Kollegiet har närvarat på samtliga kommunfullmäktiges sammanträden.

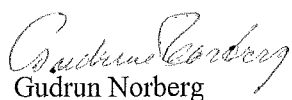
Revisionsarbetet har omfattat sammanträffanden med kommunfullmäktiges presidium, företrädare för kommunstyrelsen och samtliga övriga nämnder. Våra sammanträffanden med nämndernas företrädare har främst inriktats mot nämndernas ledning, styrning, uppföljning och interna kontroll av verksamheten.

Revisionen har föranlett synpunkter och förslag av olika karaktär. Dessa har muntligen och skriftligen delgivits berörda nämnder och förvaltningar. Missivskrivelser har överlämnats till kommunstyrelsen, berörda nämnder och för kännedom till fullmäktige.

A handwritten signature in black ink, appearing to be a name followed by a title or position, possibly 'Björn E. J. ...'. The signature is written in a cursive, somewhat stylized script.

Revisorerna har via ekonomikontoret informerat sig om kommunens ekonomi i samband med delår och bokslut. Vid Stadsrevisionens sammanträden har också bjudits in företrädare för olika verksamheter för att informera om verksamheten. Revisorerna har genomfört ett studiebesök vid Karlskoga Biogas AB.

Örebro 2014-04-14

Gudrun Norberg

Ingemar Karlsson

Erik Johansson

Gunvor Lindkvist

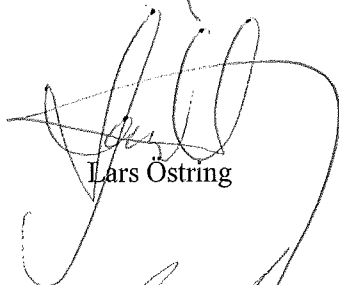

Eva Johansson

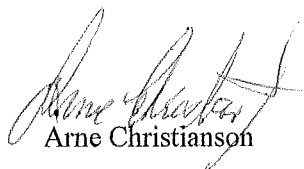

Göran Öhlin

Anders Sandberg

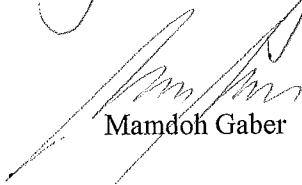

Anna-Bella Eklund

Carin Melin

Lars Östring

Arne Christianson

Jan Rohlén

Mamdoh Gaber

Leif Lewin